

WEGWIJZER

JEUGD EN VEILIGHEID

Aanpak risicojeugd en jeugdgroepen

OUDERBETROKKENHEID IS TWEERICHTINGSVERKEER

In de aanpak van jongeren die het criminele pad op (dreigen te) gaan, zijn zowel professionals als ouders belangrijk. Want, alleen met een gezamenlijke aanpak, waar ook ouders aan bijdragen, kan de negatieve ontwikkeling van een kind worden omgebogen. Dat is meteen het bindmiddel tussen ouders en professionals: allen willen dat het kind goed terecht komt.

De basis voor de opvoeding ligt in het gezin. Idealiter dragen school, sportclub en buurt hieraan bij. In die zin is er sprake van gelijkwaardigheid tussen ouders, docenten, politieagenten en andere professionals. Om deze gelijkwaardigheid in de praktijk duidelijker te maken zijn twee aspecten van belang: 1. ouders (willen) meewerken met professionals en 2. professionals voeren een aantal verbeteringen in hun werkwijze door. Deze verbeteringen zijn onder andere gericht op de communicatie met ouders, het bouwen aan onderling vertrouwen en het normaliseren van de opvoedproblematiek. Ouderbetrokkenheid is namelijk boven alles tweerichtingsverkeer. Deze infosheet gaat in op de 'do's & don'ts'.

KLOOF TUSSEN OUDERS EN SYSTEEM

De Denktank signaleerde een aantal tendensen waardoor ouders en professionals een kloof (kunnen) voelen. Deze zijn:

- Ouders worden onvoldoende of te laat betrokken bij de aanpak.
- Ouders zijn zoekende: ze weten niet waar ze hulp kunnen vinden en hoe het 'systeem' werkt.
- Bij migrantenouders is relatief meer sprake van 'onder-signalering' van problemen bij hun kinderen.
- Veelal is er een moeizame relatie tussen mentoren van school en 'allochtone' leerlingen.

- Spookverhalen die in de gemeenschap de ronde doen vormen voor ouders een drempel om hulp te zoeken. Het beeld is dat hulpverlenende instanties vooral veroordelend, weinig begripvol of meelevend zijn.

KLOOF OVERBRUGGEN EN DREMPELS VERLAGEN

De Denktank ziet de volgende kansen om de kloof tussen ouders en het systeem te overbruggen.

- *(Meer) Outreachend en (pro)actief hulp bieden aan ouders van risicojeugd.* Bij voorkeur gebeurt dit vanuit de school en de politie (wijkzorg). Zo kan het vertrouwen in de relatie tussen school, politie en ouders op een veilige plek worden op- en uitgebouwd. Een goed voorbeeld is het project 'Onwijze Moeders' in de Rotterdamse wijk Spangen.
- *Op tijd en op de juiste manier ondersteuning bieden en zo de afstand tussen ouders en systeem verkleinen.* Ouders die bij de eerste signalen om hulp vragen, moeten op de juiste manier hulp krijgen. Hierbij is het belangrijk dat ouders niet schrikken van de manier waarop zij hulp krijgen aangeboden.
- *Een houding van medeleven (en niet van veroordeling of medelijden) hebben.* Door begrip te tonen voor ieders onvermogen als ouder en een meelevende houding te hebben, kan een hulpverlener ouders effectiever ondersteunen. Tegelijkertijd is het van belang grenzen te stellen en duidelijk te maken dat overlast en criminaliteit niet worden geaccepteerd. Zo'n benadering zal minder weerstand oproepen bij ouders. Naast medeleven en perspectief bieden door grenzen te stellen, staat een hulpverlener ook voor de uitdaging om ouders mee te krijgen en het (lastige) traject te doorlopen. Om die reden is het al slim om samen dingen te doen in 'vredestijd' om zo alvast te werken aan een vertrouwensband voor als het een keer mis gaat.
- *Als professional niet weglopen voor verantwoordelijkheden en kerntaken.* Zo is de school naast het gezin en de straat bij uitstek een vindplaats voor deviant gedrag,

in het bijzonder bij pubers. In die zin heeft school idealiter een verantwoordelijkheid in de opvoeding en vorming van een kind, naast haar taak van overdracht van kennis en vaardigheden.

TIPS OM OUDERBETROKKENHEID TE VERBETEREN

1. Ouders zijn de kapitein op hun eigen schip. Geef hen dat gevoel ook. Zij behouden de regie over wat er staat te gebeuren met hun kind, binnen de kaders van wat nodig is volgens de professional. Want zodra ouders teveel het gevoel krijgen dat zij gestuurd worden naar hoe het 'volgens jouw manier moet', kunnen zij in de weerstand schieten.
2. Houd je aan je woord en werk aan je communicatie. Alleen als jij je afspraken nakomt en waarmaakt wat je belooft, kun je de ander aanspreken op het nakomen van afspraken en waarmaken van beloften.
3. Geef ondersteuning vanuit je vakmanschap en niet vanuit je machtpositie. Ouders willen het gevoel hebben dat de laatste beslissing bij hen ligt.

'Criminele gezinnen' – ouders die profiteren van het delinquente gedrag en kinderen daar soms expliciet toe aanzetten – die niet meewerken, moeten hard worden aangepakt met drang en dwang. Perspectief bieden volgt pas wanneer zij bijdraaien een meewerken aan een verbetering van de situatie.

STIMULEREN OUDERBETROKKENHEID

Om ouderbetrokkenheid te stimuleren is het volgende nodig:

- Een attitudeverandering bij gemeente (richt je op kinderen en hun ouders), docenten (ook een opvoedkundige taak), politie (niet alleen handhaver van regels, maar ook iemand die betrokken is bij het welzijn van kind en gezin).
- De doorontwikkeling van de professionalisering van lokale vakmensen (docenten, hulpverleners, agenten) die ouders moeten ondersteunen in de opvoeding van risicojeugd. Deze

doorontwikkeling is met name gericht op het aannemen van de benodigde gelijkwaardige houding en op het kunnen uitstellen van een (snel) eigen oordeel.

- Een generalist die als regiehouder en poortwachter verbonden is aan het te ondersteunen gezin.

INVLOED VAN LEEFTIJDGENOTEN

'Peers' of leeftijdsgenoten van kinderen winnen na een zekere leeftijd aan invloed ten opzichte van de ouders. Het beeld is dat ouders tot de leeftijd van 8 jaar kunnen opvoeden en dat in de eerste zes jaar ongeveer de 'blauwdruk' van een mens wordt bepaald. Daarna is het vooral corrigeren. Vanaf de leeftijd van 12 jaar gaan kinderen zich echt los maken van hun ouders. Daarna is de opvoedondersteuning hoofzakelijk gericht op relatiemanagement en communicatie. Jongeren worden pas 'verstandig' na hun 23e. De gezinssituatie en de 'peergroup' zijn geen losstaande sociale systemen; ouders kunnen wel degelijk invloed uitoefenen op de keuze van vrienden. De school is bovendien als sociale arena heel belangrijk in de verschuiving van dergelijke socialisatieprocessen.

STOPPEN VAN CRIMINALITEIT?

Kunnen ouders hun kind dat een criminele ontwikkeling doormaakt, een halt toeroepen? En wat kunnen professionals daaraan bijdragen? Een paar punten zijn van belang:

- Ouders moeten hun verantwoordelijkheid nemen in het overbruggen van de kloof tussen hun beleving als ouder en het systeem van zorg- of hulpverlening. Bovendien moeten zij kritisch leren kijken naar hun manier van opvoeden. Hiervoor kan kennis worden aangeboden via een veilige plek zoals de ouderkamer op school.
- Bied op een outreachende manier kennis aan waar ouders met hun vragen veilig kunnen aankloppen, en waar ze welke hulp kunnen krijgen.
- Scholen, buurt- of sportvoorzieningen kunnen een veilige vindplaats zijn voor ouders zonder informeel netwerk. Zij kunnen als functionele voorportalen dienen voor het zorgaanbod.
- Zorg ervoor dat de passionados/de diamanten in de diverse organisaties hun betrokken vakmanschap kunnen overdragen aan collega's.

JONGERENPANEL

Deze opbrengsten uit de Denktank werden voorgelegd aan het jongerenpanel.

- De jongeren delen het standpunt dat hun ouders lang niet altijd weten wat er speelt in het leven van hun kinderen; dit geldt voor school, op straat én op social media.
- Volgens enkele jongeren zou er aan de ene kant meer hulp aan ouders geboden moeten worden via school, maar aan de andere kant willen de jongeren hun ouders niet, of zo min mogelijk, op school hebben.
- Volgens de jongeren is de taal niet of nauwelijks een probleem meer bij hun ouders.
- Jongeren zijn het erover eens dat het aanspreken van ouders op (wan)gedrag van hun kinderen -als het mis gaat- vaker moet gebeuren.
- Jongeren vinden dat ouders een bijdrage kunnen leveren zodat hun kind stopt met criminaliteit. Ondanks alles, en de sterke invloed van leeftijdsgenoten, raakt het jongeren als zij zien hoe hun ouders lijden onder hun gedrag. Dit geldt overigens niet voor (risico)jongeren die een moeizame relatie hebben met hun ouders.

Nieuwsgierig naar de volledige opbrengst van deze denktank 'ouderbetrokkenheid en problematische jeugdgroepen'? Ga naar www.wegwijzerjeugdveiligheid.nl/denktank.

Wil je meer lezen over de school als pedagogisch klimaat lees dan de infosheet over 'Onderwijs en problematische jeugdgroepen'.

Het ministerie van Veiligheid en Justitie werkt bij de aanpak van jeugdgroepen met Denktanks. Professionals uit de praktijk en wetenschappers wisselen hier hun kennis en ervaringen uit om de aanpak van jeugdgroepen te verbeteren. De uitkomsten van elke denktank worden voorgelegd aan een jongerenpanel, bestaande uit jongeren uit de doelgroep en een tweetal middelbare schoolklassen. De Denktanks wisselen steeds van samenstelling, afhankelijk van het onderwerp dat besproken wordt. Jan Dirk de Jong (criminoloog Rebond) is voorzitter. In de vierde Denktank-bijeenkomst stond de aanpak van jeugdgroepen en de ouderbetrokkenheid centraal. De volledige opbrengst uit deze Denktank lees je terug op de Wegwijzer Jeugd en Veiligheid.

Deze infosheet kwam tot stand in samenwerking met Jan Dirk de Jong van Rebond en het Programma Risicojeugd en Jeugdgroepen van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Stichting Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) draagt bij aan de maatschappelijke veiligheid door het stimuleren van publiek-private samenwerking, actieve kennisdeling van de veiligheidspraktijk en kwaliteitsontwikkeling van instrumenten en regelingen.

CCV centrum voor
criminaliteitspreventie en
veiligheid